

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่ในเขตศูนย์สูตร ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความหลากหลายของพรรณไม้ อยู่ในเกณฑ์สูง แต่ข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับพรรณไม้นั้นยังน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน หลายๆประเทศ ประกอบกับในปัจจุบันป่าไม้ก็ถูกทำลายมากขึ้น จึงต้องมีการศึกษาพรรณไม้ อย่างเร่งด่วนก่อนที่ความหลากหลายของพรรณไม้จะลดน้อยลงไป เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

อุทยานแห่งชาติปางสีดา เป็นอุทยานแห่งชาติอันดับที่ 41 ของประเทศไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอวัฒนานคร อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว และอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 844 ตารางกิโลเมตร ลักษณะโดยทั่วไปเป็นเทือกเขาสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ เทือกเขาสันกำแพงซึ่งเป็นทิวเขาที่กั้นเป็นขอบอยู่ทางด้านทิศใต้ของที่ราบสูงโคราชซึ่งเป็นรอยต่อ เนื่องกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลานต่อไปถึงอุทยานแห่งชาติตาพระยา จนจรดประเทศกัมพูชา สภาพป่าไม้ยังอยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์ มีสภาพป่าหลายประเภทคือ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง พุ่มหญ้า มีน้ำตกในพื้นที่ถึง 11 แห่ง ที่สำคัญๆคือ น้ำตกปางสีดา น้ำตกผา ตะเคียน น้ำตกแควมะค่า น้ำตกถ้ำค้างคาว เป็นต้น เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำสายสำคัญของภาคตะวันออกอีกด้วย นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ประกอบกับภายในพื้นที่แห่งนี้ไม่เคยมีการศึกษาพรรณไม้อย่างละเอียดมาก่อน จึงควรมีการศึกษา ณ พื้นที่แห่งนี้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลพรรณพฤกษชาติของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางอุทยานที่จะใช้ข้อมูลพรรณไม้ในการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรพรรณไม้ภายในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจ เก็บตัวอย่าง และศึกษาข้อมูลทางพฤกษอนุกรมวิธานของไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก และ ไม้เลื้อยในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ระยะเวลาในการสำรวจ และรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ เป็นเวลา 12 เดือนคือตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2544 ถึงเดือนเมษายน 2545 โดยเก็บตัวอย่างพรรณไม้ออก ที่เป็นไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก และไม้เลื้อยทั้งที่มีและไม่มีเนื้อไม้ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว โดยเก็บจาก 3 เส้นทางที่กำหนด และขยายออกด้านข้างทั้งสองด้านตลอดเส้นทางข้างละ 5 เมตร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการระบุวงศ์ และชื่อสกุลของพืชแต่ละชนิดที่พบในการศึกษานี้ จะใช้ระบบการจัดจำแนกตามที่ปรากฏในหนังสือพรรณพฤกษชาติของประเทศไทย (Flora of Thailand) เป็นเกณฑ์ รวมถึงการกระจายพันธุ์ของพืชแต่ละชนิดจะใช้ตามเขตพรรณพฤกษชาติของหนังสือเล่มเดียวกัน ส่วนวงศ์และสกุลที่นอกเหนือจากนั้นจะใช้ตามหนังสือ Plant-Book (Mabberley, 1997) ชื่อย่อของผู้ที่ตั้งชื่อวิทยาศาสตร์สำหรับพรรณไม้แต่ละชนิดที่ต้องเขียนกำกับไว้ด้านหลังชื่อวิทยาศาสตร์ ใช้ตามหนังสือ Authors of Plant names (Brumitt and Powell, 1992) สำหรับศัพท์พฤกษศาสตร์ที่ใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ได้ยึดถือตามแบบหนังสือศัพท์พฤกษศาสตร์อังกฤษ-ไทย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541) เพื่อให้การแสดงความหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดความสับสน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ข้อมูลพรรณไม้แก่ทางกรมป่าไม้และอุทยานแห่งชาติปางสีดาเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการภายในอุทยานเช่นการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์หรือการนำพันธุ์ไม้ป่าที่มีผู้ลักลอบนำออกมาค้ากลับคืนสู่ป่า
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบเพิ่มเติมในการจัดทำหนังสือพรรณพฤกษชาติประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. เพิ่มตัวอย่างพรรณไม้ให้กับพิพิธภัณฑ์พืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวตะพันธุ์ และหอพรรณไม้กรมป่าไม้เพื่อใช้ในการศึกษาของผู้ที่สนใจภายหลัง